

ชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด
DARK SKY COMMUNITIES

พฤศจิกายน 2563

1. ชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด (DARK SKY COMMUNITIES)

คือเขตอนุรักษ์ท้องฟ้ามืดในพื้นที่ชุมชน หมู่บ้าน เทศบาล ตำบล ที่รักษาและสงวนท้องฟ้าในเวลา กลางคืนให้มีความมืดที่เหมาะสม ภายใต้การร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชน ด้วยวิธีการใช้แสง สว่างอย่างระมัดระวัง เหมาะสมต่อการใช้งาน ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะทางแสง (Light Pollution) ที่ส่ง ผลกระทบต่อระบบนิเวศ การสิ้นเปลืองพลังงาน ความปลอดภัยบนท้องถนน และการสังเกตการณ์ ทางดาราศาสตร์ รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงดาราศาสตร์ ที่ช่วยเผยแพร่และสร้าง ความตระหนักถึงผลกระทบของมลภาวะทางแสงแก่ประชาชน อาทิ บริเวณอ่างเก็บน้ำ เขื่อน สวน สาธารณะ มีค่าความมืดท้องฟ้าอยู่ในระดับที่สามารถสังเกตเห็นวัตถุท้องฟ้า เช่น ดาวเคราะห์ ดาวฤกษ์ กลุ่มดาว กระจุกดาว เนบิวลา หรือทางช้างเผือกได้ด้วยตาเปล่า

2. วัตถุประสงค์

- 2.1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงดาราศาสตร์ภายในชุมชน
- 2.2. เพื่ออนุรักษ์และ ฟื้นฟู ท้องฟ้าเวลากลางคืน ให้มีคุณภาพที่ดี ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะทางแสงที่ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชนและการสังเกตการณ์ทางดาราศาสตร์
- 2.3. เพื่อสร้างความตระหนักถึงผลกระทบของมลภาวะทางแสงแก่ประชาชนผ่านการจัดกิจกรรม ในรูปแบบต่าง ๆ
- 2.4. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางดาราศาสตร์ภายในชุมชน
- 2.5. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้พลังงานไฟฟ้าด้านแสงสว่างอย่างมีประสิทธิภาพภายในชุมชน

3. ประโยชน์

ชุมชนที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นเขตอนุรักษ์ท้องฟ้ามืดในประเทศไทย (DARK SKY COMMUNITIES) จะได้รับรองว่าพื้นที่ดังกล่าวมีคุณภาพท้องฟ้าได้มาตรฐาน มีการจัดการแสงสว่างในพื้นที่ตามข้อกำหนด ของสถาบันวิจัยดาราศาสตร์ (องค์การมหาชน) พร้อมได้รับเครื่องหมายเขตอนุรักษ์ท้องฟ้ามืดเพื่อใช้ ในการประชาสัมพันธ์พื้นที่ชุมชนแก่นักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชนในพื้นที่ นอกจากนี้รายชื่อ ของชุมชน จะถูกแสดงบนเว็บไซต์เขตอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและผู้สนใจ รับทราบอย่างทั่วถึง

4. คุณสมบัติการสมัครเข้าร่วมชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด

- 4.1. มีพื้นที่ภายในแหล่งชุมชนที่ปราศจากแสงรบกวน และประชาชนสามารถเข้ามาใช้บริการใน พื้นที่ได้ในเวลากลางคืน เพื่อการท่องเที่ยวและการสังเกตการณ์ท้องฟ้า
- 4.2. มีเส้นทางคมนาคม เข้าถึงพื้นที่เขตชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด

- 4.3. มีพื้นที่โล่งไม่น้อยกว่า 400 ตารางเมตร สำหรับจัดกิจกรรมทางดาราศาสตร์ที่สามารถสังเกตการณ์ท้องฟ้าโดยรอบได้ไม่น้อยกว่า 70%
- 4.4. มีการบริหารจัดการการควบคุมปริมาณแสงสว่างเพื่อลดมลภาวะทางแสงอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.5. มีการจัดกิจกรรมการสังเกตการณ์วัตถุท้องฟ้า และกิจกรรมทางดาราศาสตร์
- 4.6. มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการเขตชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด ที่ได้รับการเห็นชอบจากผู้มีอำนาจในพื้นที่ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ฯลฯ เป็นต้น
- 4.7. ค่าความมืดท้องฟ้าต้องอยู่ในระดับที่สามารถสังเกตเห็นวัตถุท้องฟ้า เช่น ดาวฤกษ์ กลุ่มดาว กระจุกดาว หรือทางช้างเผือกได้ด้วยตาเปล่า
- 4.8. ค่าความมืดท้องฟ้า ต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 19 แมกนิจูด/ตารางฟิลิปดา (การวัดค่าความมืดท้องฟ้าจะถูกตรวจสอบโดยสถาบันฯ ภายหลังจากการพิจารณา ข้อ 4.1-4.7)

5. เอกสารประกอบการสมัคร

- 5.1. แผนที่ พร้อมเส้นแสดงขอบเขตพื้นที่ที่ประสงค์เข้าร่วมชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด และข้อมูลทั่วไปของชุมชน เช่น ขนาดพื้นที่ จำนวนสถานศึกษา/บ้านเรือนในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยว ลักษณะภูมิศาสตร์ จำนวนนักท่องเที่ยวแต่ละปี ฯลฯ เป็นต้น
- 5.2. ข้อมูลค่าคุณภาพท้องฟ้าในพื้นที่ ภาพถ่ายดาวเทียม ภาพถ่ายมุมสูง หรือภาพถ่ายทางอากาศในพื้นที่ชุมชน พร้อมข้อมูลมลภาวะทางแสงบริเวณข้างเคียง และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- 5.3. ข้อมูลการจัดกิจกรรมดาราศาสตร์ภายในพื้นที่ชุมชนที่ผ่านมา พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดของกิจกรรม ผลการดำเนินงาน และรูปประกอบ (ถ้ามี)
- 5.4. แผนการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมดาราศาสตร์ในรอบปี เช่น การให้บริการพื้นที่จัดกิจกรรม กิจกรรมดูฝนดาวตก กิจกรรมถ่ายภาพดาราศาสตร์ กิจกรรมค่าย บอร์ด ไบป्लीว หรือสื่อประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ เป็นต้น
- 5.5. ภาพถ่ายทางดาราศาสตร์ (Astrophotography) ในพื้นที่ชุมชน เช่น ภาพถ่ายกลุ่มดาว กาแล็กซี เนบิวลา กระจุกดาว ทางช้างเผือก เส้นแสงดาว หรือแสงจักรราศี เป็นต้น
- 5.6. รายละเอียดสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่จัดกิจกรรมดาราศาสตร์ เช่น ท้องน้ำ จุดจ่ายไฟฟ้า ลานจอดรถยนต์ เป็นต้น
- 5.7. ข้อมูลของช่วงเดือนในรอบปีที่สามารถสังเกตการณ์ทางดาราศาสตร์ได้ดีที่สุด
- 5.8. ข้อมูลแสงสว่างในพื้นที่จัดกิจกรรมสังเกตการณ์ทางดาราศาสตร์ (Lighting Inventory)
- 5.9. แผนบริหารจัดการแสงสว่างในพื้นที่จัดกิจกรรมสังเกตการณ์ทางดาราศาสตร์ (Lighting Management Plan)
- 5.10. อุปกรณ์สังเกตการณ์ทางดาราศาสตร์ และวิทยากร (ถ้ามี)

- 5.11. หนังสืออนุญาตให้ใช้พื้นที่ และรายชื่อคณะทำงานไม่น้อยกว่า 3 คน ที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจในพื้นที่ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ฯลฯ เป็นต้น
- 5.12. หนังสือสนับสนุนจากผู้นำชุมชนและหน่วยงานอื่นโดยรอบพื้นที่ การขึ้นทะเบียนเป็นเขตอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด และผลักดันการลดมลภาวะทางแสงและจัดการกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สถาบันจะเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นความลับ และนำไปใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการเท่านั้น ซึ่งจะไม่เปิดเผยให้ผู้ใดทราบ

6. ขั้นตอนการสมัครเข้าร่วมชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด

ชุมชนที่สนใจเข้าร่วมชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด สามารถเข้าไปศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเข้าร่วมและรับสมัครได้ที่ <http://darksky.narit.or.th> ซึ่งมีรายละเอียดการสมัคร ดังนี้

- 6.1. กรอกข้อมูลพร้อมแนบเอกสารประกอบการสมัคร ข้อ 5.1-5.10 ผ่านระบบ Google Forms
- 6.2. เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลเรียบร้อย จะติดต่อกลับไปยังผู้ประสานงานเพื่อแจ้งผลการสมัครภายในระยะเวลา 30 วัน
- 6.3. ในกรณีที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาตามเอกสารประกอบการสมัคร สถาบันจะดำเนินการเข้าตรวจสอบพื้นที่ตามเอกสารประกอบการสมัคร และวัดคุณภาพท้องฟ้า
- 6.4. ภายหลังจากการตรวจสอบพื้นที่ ให้ผู้ประสานงานส่งเอกสารประกอบการสมัคร ข้อที่ 5.11-5.12
- 6.5. ประกาศผลการพิจารณา และขึ้นทะเบียนเป็นเขตอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด ภายใต้อำนาจรับรองของสถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)

7. หลักเกณฑ์การพิจารณาของคณะกรรมการ

สถานที่ที่มีคุณสมบัติการสมัครครบถ้วน จะได้รับการคัดเลือกโดยพิจารณาจากรายละเอียดดังนี้

- 7.1. มีการบริหารจัดการแสงสว่างภายนอกสอดคล้องกับแผนบริหารจัดการแสงสว่าง (Lighting management plan) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของแสงสว่างภายนอกอาคารในพื้นที่
- 7.2. แผนการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมดาราศาสตร์ในรอบปี

8. เงื่อนไขหลังเข้าร่วมเป็นชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด

- 8.1. พื้นที่ชุมชน ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด จะต้องส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการการท่องเที่ยว การให้บริการพื้นที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านดาราศาสตร์และการอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด

- 8.2. ในกรณี พื้นที่ชุมชนมีการปรับเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเขตอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด เช่น แสงสว่าง พื้นที่จัดกิจกรรมดาราศาสตร์ การบริหารจัดการแสงสว่าง ฯลฯ ให้ผู้ประสานงานทำการแจ้งข้อมูลดังกล่าวแก่สถาบันให้ทราบโดยเร็ว
- 8.3. พื้นที่ชุมชน ที่ขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด จะมีระยะเวลาเข้าร่วมเป็นสมาชิก 3 ปี นับจากวันที่คณะกรรมการประกาศผลการพิจารณา โดยภายในระยะเวลา 3 ปี หากมีการกระทำผิดเงื่อนไข หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของสถาบันฯ สถาบันขอสงวนสิทธิ์ที่จะถอนชื่อจากการเป็นสมาชิก และสถาบันจะดำเนินการเรียกคืนสัญลักษณ์เขตอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด ทั้งนี้ ชุมชนที่ประสงค์ต่อทะเบียนสามารถยื่นคำร้องแก่สถาบัน 6 เดือน ก่อนวันหมดอายุ เพื่อดำเนินการพิจารณาต่อทะเบียนดังกล่าว
- 8.4. ชุมชนที่ผ่านการพิจารณา จะได้รับสิทธิ์การใช้สัญลักษณ์เขตอนุรักษ์ท้องฟ้ามืดในการประชาสัมพันธ์ตามระยะเวลาที่ขึ้นทะเบียนเป็นเขตอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด
- 8.5. ชุมชนที่ผ่านการพิจารณา จะได้รับการสนับสนุนสำหรับการจัดกิจกรรมทางดาราศาสตร์ตามระยะเวลาที่ขึ้นทะเบียนเป็นเขตอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด

9. ติดต่อประสานงาน

ศูนย์บริการวิชาการและสื่อสารทางดาราศาสตร์

สถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)

260 หมู่ 4 ต.ดอนแก้ว อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ 50180

โทรศัพท์ : 053-121268 ต่อ 306 (ในวันและเวลาราชการ)

e-mail: darksky@narit.or.th

เอกสารประกอบการสมัคร

แผนบริหารจัดการแสงสว่าง (Lighting Management Plan)

แนวทางจัดการแสงสว่าง คือ การกำหนดนโยบายและมาตรการใช้แสงสว่างภายนอกอาคารที่กำหนดโดยคณะกรรมการที่บริหารจัดการในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะต้องสามารถปฏิบัติได้จริง มีความสว่างที่เหมาะสมไม่ส่งผลกระทบต่อกรบริการ การจัดการ ความปลอดภัยของพื้นที่ ซึ่งแนวทางจัดการแสงสว่างต้องมีมาตรการ**เบื้องต้น**ดังต่อไปนี้

1. มีการใช้งานไฟส่องสว่างสาธารณะภายนอกอาคาร (เช่น ไฟถนน ไฟรักษาความปลอดภัย) ที่ได้รับการติดตั้งอย่างเหมาะสมหรือออกแบบแสงสว่างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อควบคุมคุณภาพความมืดของท้องฟ้า
2. มีการติดตั้งโคมไฟ (Light shield) หรือวัสดุควบคุมทิศทางของแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าภายนอกอาคารไม่ให้เกิดแสงจ้าหรือแสงบาดตา แสงส่องฟุ้งกระจายขึ้นไปบนท้องฟ้า และป้องกันการกระจายของแสงไม่ให้แสงไปตกกระทบยังพื้นที่ที่ไม่ต้องการใช้งานแสงสว่าง

ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม : <https://darksky.narit.or.th/solution/outdoorlighting/>

3. มีมาตรการควบคุมและลดการใช้แสงสว่างภายนอกอาคารแต่ละบริเวณในพื้นที่จัดกิจกรรมดาราศาสตร์ในเวลาที่ไม่ต้องการใช้งาน เช่น กำหนดช่วงเวลาเปิด/ปิดแสงสว่าง, การติดตั้งอุปกรณ์เปิด/ปิดแสงสว่างอัตโนมัติ เป็นต้น

รูปตัวอย่างอุปกรณ์ช่วยลดการใช้แสงสว่าง เช่น เซอร์ตรวจจบบการเคลื่อนไหว (motion sensor) - ซ้าย
และ อุปกรณ์ตั้งเวลา เปิด/ปิดแสงไฟอัตโนมัติ (timer) - ขวา

- เลือกใช้ผลิตภัณฑ์หลอดไฟที่ประหยัดพลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้หลอดไฟชนิด LED การใช้หลอดไฟแบบ warmwhite

ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม : <https://darksky.narit.or.th/solution/led/>

- ติดตั้งป้ายสัญลักษณ์แสดงพื้นที่ควบคุมแสงสว่าง และกำหนดมาตรการใช้แสงสว่างสำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการหรือการจัดกิจกรรมในเวลากลางคืน เช่น ความสว่าง สีของแสงสว่าง ประเภทโคมไฟที่ติดตั้ง เป็นต้น
- มีการติดตามเฝ้าระวังมลภาวะทางแสง การแบ่งพื้นที่ระดับการใช้งานแสงสว่างภายนอกอาคาร รวมถึงวางผังพื้นที่ให้สอดคล้องกับพื้นที่ควบคุมตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานไฟส่องสว่างภายนอกอาคาร ต้องสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ในแต่ละพื้นที่

ข้อมูลแสงสว่างในพื้นที่จัดกิจกรรมดาราศาสตร์ (Lighting Inventory)

คือ ข้อมูลการใช้แสงสว่างภายนอกอาคารทั้งหมดในพื้นที่จัดกิจกรรมดาราศาสตร์ สำหรับประกอบการพิจารณาความเหมาะสมของแสงสว่าง ชนิดแสงไฟ จำนวน ลักษณะการติดตั้ง ช่วงเวลาใช้งาน รวมถึงพิจารณาความสอดคล้องกับแนวทางจัดการแสงสว่าง (lighting management plan) ที่คณะกรรมการพื้นที่จัดทำขึ้น โดยแนวทางการจัดทำข้อมูลแสงสว่างฯ มีดังนี้

1. ข้อมูลแหล่งกำเนิดแสงสว่างทุกตำแหน่งในพื้นที่ที่เข้าร่วมเขตอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด โดยบันทึกข้อมูลแต่ละบริเวณ อาจทำเป็นภาพแผนที่และมีเครื่องหมายแสดงจุดติดตั้งแสงไฟ พร้อมตารางอธิบายลักษณะ/ประเภทแสงไฟ และโคมแต่ละจุดตามตารางตัวอย่าง
2. แนบภาพถ่ายหรือภาพถ่ายโดอะแกรมของโคมไฟแต่ละชนิดที่ติดตั้งในพื้นที่จัดกิจกรรมดาราศาสตร์
3. แหล่งกำเนิดแสงสว่างที่ไม่มีการใช้งาน ให้ทำการบันทึกในข้อมูลด้วย

ตัวอย่าง ตารางข้อมูลแสงสว่างในพื้นที่อ่างเก็บน้ำชุมชน

ตำแหน่ง	แหล่งกำเนิดแสง		รูปถ่ายตัวอย่างหลอดไฟ	ชนิดโคมไฟ	ช่วงเวลาเปิดใช้งาน	ลักษณะการใช้งาน	สอดคล้องกับ LMP**
	จำนวน, ชนิด	วัตต์					
ประตูทางเข้า	1 LED & 2 flu	24		แผ่นสะท้อนแสงเอียง ~30°	24 hr	ไฟทางเดิน	ไม่สอดคล้อง-แสงสีขาว, เวลาเปิด/ปิดแสงไฟ
อาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	Spotlight	60		ไม่มี	สำหรับกิจกรรมพิเศษ	ป้ายชื่ออาคาร	ไม่สอดคล้อง-แสงสีขาว
	Spotlight	60		ไม่มี	สำหรับกิจกรรมพิเศษ	แสงสว่างลานกิจกรรม	ไม่สอดคล้อง-แสงสีขาว
	1 CFL & 1 flu	12		แผ่นสะท้อนแสงเอียง ~30°	24 hr	ทางเดิน	ไม่สอดคล้อง-แสงสีขาว, เวลาเปิด/ปิดแสงไฟ
	2 CFL	12		ติดใต้หลังคา และห้อยใต้หลังคา	24 hr	แสงสว่างในอาคารสำนักงาน	ไม่สอดคล้อง-แสงสีขาว, เวลาเปิด/ปิดแสงไฟ
	3 CFL	12		ในอาคาร	24 hr	แสงสว่างในอาคารห้องน้ำ	ไม่สอดคล้อง-แสงสีขาว, เวลาเปิด/ปิดแสงไฟ
ทางเดินรอบอ่างเก็บน้ำ	10 flu & 2 LED & 10 CFL	12		แผ่นสะท้อนแสงเอียง ~30°	18:00 – 20:00	ทางเดิน	ไม่สอดคล้อง-แสงสีขาว

* แนบภาพถ่ายแหล่งกำเนิดแสงสว่างแต่ละแบบ

** ความสอดคล้องของตารางข้อมูลแสงสว่าง ขึ้นอยู่กับ การกำหนดแนวทางจัดการแสงสว่าง ที่เหมาะสมกับสถานที่นั้น ๆ

แบบแสดงความคิดเห็นผู้มีอำนาจ/บริหาร พื้นที่ชุมชน
ในการสมัครเข้าร่วมเป็นชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด (Dark Sky Communities)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ..... นามสกุล .....

ตำแหน่ง .....

เห็นชอบให้ พื้นที่ .....

เข้าร่วมเป็น ชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด (Dark Sky Communities) ยินดีสนับสนุนกิจกรรมสร้างความตระหนัก/ให้ความรู้เกี่ยวกับชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืดแก่สาธารณชน และการควบคุมการใช้งานแสงสว่างในพื้นที่ตามแนวทางการจัดการแสงสว่าง (Lighting Management Plan) และเห็นชอบให้

1. (นาย/นาง/นางสาว) ..... นามสกุล .....

โทรศัพท์ .....

2. (นาย/นาง/นางสาว) ..... นามสกุล .....

โทรศัพท์ .....

3. (นาย/นาง/นางสาว) ..... นามสกุล .....

โทรศัพท์ .....

เป็นคณะกรรมการ/ผู้ประสานงาน ชุมชนอนุรักษ์ท้องฟ้ามืด (Dark Sky Communities) ในพื้นที่ข้างต้น ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอให้ความเห็นและคำรับรองเพิ่มเติม ดังนี้

ความเห็นและคำรับรอง (ถ้ามี)

.....
.....
.....

ลงชื่อ .....

( )

ตำแหน่ง

วันที่ .....

หมายเหตุ : โปรดแนบคำสั่งแต่งตั้ง/สำเนาบัตรราชการของผู้มีอำนาจ